

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6SŽi/20/2013
Identifikačné číslo spisu:	6013200724
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:6013200724.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu : Centrum ekologických informácií, so sídlom Suché Mýto 19, 811 03 Bratislava, IČO : 42 268 559, právne zastúpený Advokátskou kanceláriou Bardač, s.r.o., so sídlom Búdková 4, 811 04 Bratislava, IČO : 47 243 252, za ktorú koná Mgr. Róbert Bardač, konateľ a advokát, proti žalovanému : Obec Gemer, so sídlom Gemer 274, 982 01 Gemer, IČO : 318 680, právne zastúpený Mgr. Mariánom Jankovičom, advokátom, so sídlom Advokátskej kancelárie Bernolákova 151/9, 050 01 Revúca o preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia žalovaného, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/123/2013-38 z 19. júna 2013 v časti výroku o náhrade trov konania, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/123/2013-38 z 19. júna 2013 v časti výroku o náhrade trov konania p o t v r d z u j e.

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom v časti výroku o náhrade trov konania zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) fiktívne odvolacie rozhodnutie žalovaného doručené žalobcovi dňa 7. apríla 2013, ako aj prvostupňové fiktívne rozhodnutie žalovaného doručené žalobcovi dňa 9. marca 2013 a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. O náhrade trov konania rozhodol v súlade s ustanovením § 250k ods. 1 vety tretej OSP v spojení s § 2 OSP tak, že v konaní úspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Krajský súd vo vzťahu k napadnutému výroku o náhrade trov konania odvolávajúc sa na ustanovenie § 250k ods. 1 vety tretej OSP dôvodil, že v citovanom ustanovení je pre náhradu trov konania v konaniach vedených na základe žalôb podľa druhej hlavy piatej časti OSP zakotvená výnimka zo zákonnej zásady zodpovednosti účastníkov za výsledok konania (prvá veta citovaného ustanovenia), ktorá spočíva v možnosti nepriznania, či zníženia náhrady trov konania prisudzovanej žalobcovi, ktorý v konaní mal úspech celkom alebo sčasti, pričom bližšie podmienky pre nepriznanie alebo zníženie trov konania síce

zákon neupravuje, avšak stanovuje, že súd takto môže postupovať, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa dodajúc, že posúdenie splnenia podmienok pre postup podľa takejto úpravy, je výlučne na úvahe súdu.

Dôvodil, že dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nepriznal žalobcovi uplatnenú náhradu trov konania spočívajú v povahe sporu, teda v okolnostiach daného prípadu pokračujúc, že v danej veci prihliadol najmä na skutočnosť, že žalobca požadoval sprístupnenie informácií u 495 obcí len v banskobystrickom kraji (ako aj v ďalších štyroch krajoch a žaloby s určitosťou už podal v bratislavskom kraji) takým spôsobom, že obce nie vždy boli schopné v lehote reagovať, pričom nepreukázal snahu získať požadované informácie aj iným dostupnejším a efektívnejším spôsobom ohľadom všetkých obcí (napr. prostredníctvom ZMOS, resp. inou formou zaslania žiadosti a podobne), čo značne spochybnilo skutočný úmysel žalobcu získať požadované informácie a naopak podaním množstva žalôb proti obciam, kde žalobca uplatňuje v každom konaní náhradu trov konania v plnej výške (pre obce nie zanedbateľnej), svedčí o tom, že žalobca mal väčší záujem na priznaní trov konania, ako na sprístupnení požadovaných informácií.

Vychádzajúc z podstaty žalôb medzi jednotlivými obcami a žalobcom vo veci nesprístupnenia požadovaných informácií v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám poukázal na to, že prostriedkom k riešeniu týchto sporov by nepochybne nemalo byť obštrukčné využívanie tohto zákona dodajúc, že žalobca svojím chovaním, ktoré je inak právom dovolené, sleduje vyvolanie konaní na základe podaných žalôb, ktoré svojou podstatou k poskytnutiu informácií neprispievajú, t.j. žaloby samé o sebe nie sú prostriedkom, ktoré by sprístupnili informácie a mal za to, že v danej veci sa jedná o zdanlivý výkon práva, pretože jeho účelom nie je právo vykonať, ale samoučelne napadnúť postup správneho orgánu opravným prostriedkom (žalobou), zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného zákonom o slobodnom prístupe k informáciám je pre žalobcu nepochybne vedľajšie, keďže žalobca v žiadnom z konaní nepreukázal ďalšiu snahu o získanie požadovaných informácií, ktoré je možné mimochodom zistiť na verejne prístupných webových stránkach.

Zdôraznil ďalej, že samotný počet podaných žalôb nie je jediným relevantným ukazovateľom pre konštatovanie súdu o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa, ale túto skutočnosť zohľadnil v spojení s ďalšími skutočnosťami týkajúcimi sa danej veci, či pomerov na strane účastníkov konania. Poukázal na to, že zohľadnil aj tú okolnosť, že u žalobcu ide o hromadne podané žaloby, v ktorých sa jedná o typovo rovnaké veci po skutkovej i právnej stránke (s drobnými odlišnosťami v dôsledku skutkových okolností), žaloby sú takmer identické, čím je daná i nízka právna zložitosť a časová náročnosť poskytnutých úkonov právnej služby v dôsledku toho, že žaloby sú podané elektronicky, v ktorých sú menené len identifikačné údaje žalovanej strany a sú v nich nepatrné odchýlky, vzhľadom na skutkový stav v tej-ktorej obci. Rovnako mal za to, že ani právna argumentácia uvedená v žalobe vzhľadom na predmet sporu nie je obzvlášť náročná a s prihliadnutím aj na to, že žaloby sú generované počítačom, nemožno považovať uplatnené trovy konania za primerané.

Rovnako nepovažoval za relevantné poukazovanie žalobcu na obligatórne zastúpenie advokátom v predmetnej veci dôvodiť tým, že samotná právna úprava v ustanovení § 250k ods. 1 OSP umožňuje súdu podľa vlastnej úvahy nepriznať úspešnému žalobcovi náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Vo vzťahu k otázke primeranosti náhrady trov konania poukázal aj na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS/3698/10 z 14.09.2011, ktorom ústavný súd označil za dôkaz patologického stavu českého civilného procesu, ak sa súdne konania vedú nie kvôli úspechom vo veci samej, ale predovšetkým kvôli náhrade trov konania.

Záverom dôvodil, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z ustanovenia § 2 OSP, v zmysle ktorého, v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne, a dbajú pri tom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právnom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a by sa práva nezneužívali na úkor iných osôb.

Proti rozsudku krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca namietajúc, že konanie má iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo výroku o trovách konania [odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. b) OSP] a že napadnutý rozsudok vo výroku o trovách konania vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [odvolací dôvod podľa § 205 ods.

2 písm. f) OSP].

Predovšetkým namietal, že konanie krajského súdu je zaťažené vadou, ktorá mala za následok nepredvídateľnosť a prekvapivosť napadnutého rozsudku. V tejto súvislosti poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. IV. ÚS 248/08, z ktorého vyplýva, že hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania a rovnako tiež na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 24/2010 z 8.4.2010, z ktorého vyplýva, že nepriznaním účelne vynaložených trov konania dochádza v podstate k popretiu úspechu sťažovateľa v súdnom konaní.

Namietajúc, že krajský súd rozhodol vo výroku o trovách konania o nepriznaní náhrady trov konania bez toho, aby mu umožnil akokoľvek sa vyjadriť k otázke nesplnenia podmienok pre nepriznanie náhrady trov konania poukázal na to, že krajský súd ho na pojednávaní dňa 19. júna 2013 nijako neoboznámil, že predmetom rozhodovania bude aj naplnenie podmienok pre úplné nepriznanie náhrady trov konania, napriek tomu, že bol v konaní úspešný. Týmto postupom podľa jeho názoru krajský súd zaťažil konanie vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo výroku o trovách konania [§ 205 ods. 2 písm. b) OSP].

Poukázal na to, že krajský súd paradoxne v odôvodnení cituje nález Ústavného súdu Českej republiky zo 14. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 3698/10, ktorý však jeho závery jednoznačne potvrdzuje, keďže v uvedenej veci musel český ústavný súd zrušiť pre protiústavnosť rozhodnutie všeobecného súdu pre to isté, čoho sa dopustil krajský súd.

Nesprávne právne posúdenie veci vo výroku o trovách konania vzhliadol v dvoch dôvodoch, a to v absencii dôvodov hodných osobitného zreteľa a v rozpore s právom EÚ a v nepriznaní nepriameho účinku.

Absenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa z pohľadu krajského súdu rozdelil do šiestich dôvodov.

Prvý dôvod súvisí s „posúdením povahy sporu, teda v okolnostiach daného prípadu“, tak ako tento dôvod označil krajský súd s prepojením na údajných 495 žiadostí zaslaných obciam v Banskobystrickom kraji. V tejto súvislosti, zdôrazniac, že táto informácia sa nezakladá na pravde uviedol, že na súd sa obrátil iba v prípade, že povinná osoba požadované informácie nesprístupnila a zákonom predpísaným spôsobom nijako nereagovala dodajúc, že pokiaľ má byť oným dôvodom hodným osobitného zreteľa to, že podal niekoľko žiadostí súčasne, išlo o oprávnený výkon práva.

K druhému dôvodu, pre ktorý mal krajský súd za to, že mu nemožno priznať náhradu trov konania, nakoľko obce t.j. nie len žalovaný „nie vždy boli schopné v lehote zareagovať“ poukázal na to, že od doručenia žiadosti do podania žaloby uplynuli viac ako dva mesiace a ak teda žalovaný nestihol zareagovať na žiadosť v zákonnej lehote 8 pracovných dní, ba ani na odvolanie, mal dostatok času urobiť tak do dňa podania žaloby (t.j. viac ako dva mesiace po podaní žiadosti), a že s ohľadom na lehotu podľa § 250b ods. 1 OSP nemohol čakať ďalšiu dekádu doplniac, že ak teda žalovaný podľa krajského súdu nestihol včas reagovať (čo síce ani žalovaný netvrdí), išlo o okolnosť na strane žalovaného.

K tretiemu dôvodu, ktorý viedol krajský súd k negatívnemu rozhodnutiu o náhrade trov konania a to, že „žalobca nepreukázal snahu získať požadované informácie aj iným dostupnejším a efektívnejším spôsobom (napríklad prostredníctvom ZMOS alebo inou formou zaslania žiadosti)“ poukázal na to, že ZMOS je subjektom súkromného práva, je združením právnických osôb a nie je povinnou osobou podľa zákona č. 211/2000 Z. z. doplniac, že svojou žiadosťou oslovil žalovaného priamo práve preto, že potreboval autentickú informáciu poskytnutú štatutárnym orgánom alebo poverenou osobou, t.j. priamo od povinnej osoby, ktorej sa týka a disponuje ňou a pre jeho účely mu nepostačovalo si požadované informácie nájsť „niekde“ na internete. Taktiež poukázal na to, že z napadnutého rozsudku mu nie je známe, v ktorej fáze správneho a/alebo súdneho konania mal preukazovať svoju snahu získať informácie „inak“ a s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. zdôraznil, že citované ustanovenie obsahuje imperatív vylučujúci možnosť skúmať právny alebo iný dôvod, či záujem, pre ktorý sa informácia požaduje (rozsudok Súdneho dvora zo 14.2.2012, Flachglas Torgau GmbH, vec C-204/09, bod 31). Odvolávajúc sa na rozhodnutie najvyššieho súdu z 9.11.2010, sp. zn. 3Sžf/12/2010, z ktorého odôvodnenia vyplýva, že „za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle citovaného ustanovenia O.s.p. nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá vo svojej podstate znamená porušenie zákona, ... Takýto výklad by bol arbitrárny, lebo zásadne popiera účel a význam tohto ustanovenia“ namietal, že to

čo zákon a rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu výslovne zakazuje a žiadateľ nie je povinný v žiadnom štádiu správneho a súdneho konania preukazovať, presne to krajský súd považoval za dôležité pre nepriznanie náhrady trov konania.

Rovnako považoval za nelogické zdôvodnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa krajským súdom, ktorý za efektívnejšie považuje zrejme poštovú komunikáciu, v rámci ktorej mal zrejme ako ekologická organizácia radšej rozposlať stovky listov, prípadne stovky odvolaní. V tejto súvislosti zdôraznil, že tým, že svoju žiadosť podal e-mailom a požadované informácie požadoval sprístupniť e-mailom zvolil spomedzi všetkých tú najhospodárnejšiu, najjednoduchšiu a najlacnejšiu formu komunikácie, nakoľko nechcel žalovaného zaťažovať nákladmi na poštovné a tlač dodajúc, že ide o rovnocennú formu a spôsob sprístupnenia ako je písomná forma.

Nesúhlasiac s tvrdením (v poradí štvrtým) krajského súdu, že samotné podanie žaloby neprispieje k sprístupneniu informácií, konkrétne, že „žaloby samé nie sú prostriedkom“ poukázal na to, že žaloba je prostriedkom, pretože bez zrušenia rozhodnutia žalovaného súdom si nemôže napríklad uplatniť nárok na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z. z., resp. je založená prekážka rozhodnutej veci, no v neposlednom rade je daný objektívny stav protiprávnosti, ktorý možno odstrániť len žalobou podľa druhej hlavy piatej časti OSP. V tejto súvislosti poukázal na to, že pokiaľ mal krajský súd až natoľko na zreteli, aby sa skutočne dostal k požadovaným informáciám inak než podaním žaloby a riskoval tak zmeškanie lehoty podľa § 250b ods. 1 OSP prečo, nepoužil postup podľa § 250j ods. 6 OSP, čím jeho stav objektívnej neistoty mohol jednoducho odstrániť dodajúc, že on sám nemôže tento postup využiť, nakoľko využiteľnosť tohto ustanovenia závisí od vyjadrenia žalovaného.

K piatemu dôvodu hodného osobitného zreteľa v podobe zohľadnenia, že „ide o hromadne podané žaloby“ nesúhlasiac s týmto názorom krajského súdu uviedol s poukazom na ustanovenie § 42a OSP, že v danom prípade nešlo o hromadné podanie, pretože predmetné žaloby boli editované počas približne 1,5 mesiaca, pričom boli dennodenne zasielané krajskému súdu, čo si vyžiadalo každodennú pripravenosť právneho zástupcu fyzicky vykonať editáciu žalôb a niekoľkostupňovú mechanickú autorizáciu prostredníctvom PIN kódov pred elektronickým podpísaním každej jednej žaloby a ostatných dokumentov, odosielaných do podateľne súdu, a následne zaslať tieto dokumenty elektronickou poštou. Okrem toho mal za to, že krajský súd svojvoľne prihliada iba na podanú žalobu a neprihliada na to, že okrem podania žalôb, čo bol len jeden úkon, boli vykonané aj ďalšie individuálne úkony a to vyjadrenia k veci samej zo dňa 21. mája 2013 a 6. júna 2013 a tiež úkon - účasť na pojednávaní dňa 19. júna 2013, ktorý z povahy veci nemožno považovať za hromadný. V súvislosti s účasťou na pojednávaní dôvodil, že právny zástupca sa musel dostaviť na pojednávanie, išlo o účelne vynaložené výdavky a účelne vykonaný úkon právnej pomoci, na napriek tomu mu krajský súd nepriznal náhradu trov ani len za tento úkon.

Po šieste namietal proti odôvodneniu napadnutého rozsudku v časti týkajúcej sa náhrady trov konania, kde krajský súd poukázal vo vzťahu k „formulárovým“ žalobám aj na českú rozhodovaciu činnosť, konkrétne na nález zo 14. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 3698/10 a na bližšie nešpecifikované rozhodnutie Okresného súdu v Ústí nad Labem zdôrazniac, že predmetný nález Ústavného súdu ČR ústavnú sťažnosť neodmietol, ale jej vyhovel a to práve preto, že sa Okresný súd v Tepliciach a Krajský súd v Ústí nad Labem dopustili toho istého pochybenia, akého sa dopustil krajský súd, t.j. že nedali žalobcovi možnosť vyjadriť sa k nepriznaniu nároku na trovy konania.

Namietal ďalej rozpor s právom EÚ a nepriznanie nepriameho účinku konkrétne, že právo Európskej únie (tak Aarhurský dohovor, ako aj smernica 2003/4) výrazne a opakovane na rôznych miestach právnej úpravy z hľadiska svojho účelu a cieľa akcentuje tú skutočnosť, že žiadateľom o informácie o životnom prostredí sa nesmú na úrovni legislatívy a aplikácie práva vytvárať bariéry v prístupe k spravodlivosti, ktoré budú v konečnom dôsledku znemožňovať reálny a efektívny prístup k spravodlivosti, t.j. k súdnemu prieskumu nezákonných rozhodnutí na úseku práva na prístup k informáciám. Odvolávajúc sa na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 11.4.2013, David Edwards a Lilian Palikaropoulos, C-260/11, v ktorom sa uvádza, že „Požiadavka „nie dostupne drahých“ trov konania vyplýva v oblasti životného prostredia z dodržiavania práva na účinný prostriedok nápravy zakotveného v článku 47 Charty základných práv európskej únie, ako aj zo zásady efektivity, podľa ktorej procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, nesmú prakticky znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie.“ poukázal na to, že danom prípade sa uvedené znemožnenie, resp. nadmerné sťaženie

prejavuje v tom, že síce mohol a môže podať žalobu proti správne rozhodnutiu žalovaného, no svojvoľný výklad § 250k ods. 1 tretia veta OSP zo strany krajského súdu mu v konečnom dôsledku prakticky znemožňuje a nadmerne sťažuje prístup k súdu a to z dôvodu, že vzhľadom na obligatórne zastúpenie advokátom (§ 250a OSP) a so zreteľom na nemožnosť požiadať o ustanovenie bezplatného zástupcu z radov advokátov, keďže je právnickou osobou [§ 30 OSP v spojení s § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 327/2005 Z. z.] je odkázaný na využitie komerčných služieb advokátov, ktorí nemajú povinnosť, len možnosť poskytnúť právnu službu bezodplatne (§ 24 ods. 4 zákona č. 586/2003 Z. z.). Uviedol ďalej, že uvedeným postupom dochádza v jeho prípade k značnému sťažovaniu prístupu k súdu, k zásadnému odradzovaniu od možnosti využiť súdnu ochranu a tým jednoznačne k vzniku istej formy jeho penalizácie, hoci sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania a vo veci samej bol úspešný („nepriзнaním účelne vynaložených trov konania dochádza v podstate k popretiu úspechu sťažovateľa v súdnom konaní“ - nález ústavného súdu z 8.4.2010, sp. zn. IV. ÚS 24/2010-39).

Záverom poukázal na to, že krajský súd mal vykonať taký výklad § 250k ods. 1 tretia veta OSP, ktorý by bol eurokonformný, t.j. sledoval by naplnenie účelu vyššie uvedených právnych aktov EÚ a judikatúry Súdneho dvora, a to tak, že by nebol nepriзнaním náhrady trov konania penalizovaný a nebol by mu prakticky znemožnený a nadmerne sťažený výkon práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie.

V súlade s ustanovením § 11 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „AT“) si vyčíslil a uplatnil náhradu trov konania v sume 793,08 eur, ktorá suma pozostáva z odmeny za prípravu a prevzatie zastúpenia [podľa § 14 ods. 1 písm. a) AT] v sume 130,16 eur, z odmeny za prípravu a podanie žaloby, t.j. podanie vo veci samej [podľa § 14 ods. 1 písm. b) AT] v sume 130,16 eur, z odmeny za prípravu a podanie vyjadrenia zo dňa 21. mája 2013, t.j. podanie vo veci samej [podľa § 14 ods. 1 písm. a) AT] v sume 130,16 eur, z odmeny za prípravu a podanie vyjadrenia zo dňa 6. júna 2013, t.j. podanie vo veci samej [podľa § 14 ods. 1 písm. a) AT] v sume 130,16 eur, z odmeny za účasť na meritórnom pojednávaní konanom dňa 19.6.2013 [podľa § 14 ods. 1 písm. a) AT] v sume 130,16 eur, z odmeny za prípravu a podanie odvolanie proti trovám konania, t.j. nemeritórne podanie [podľa § 14 ods. 3 písm. b) AT], z režijného paušálu za rok 2013 6x 7,81 eur, t.j. spolu 46,86 eur, z hotových výdavkov v sume 10,10 eur - cestovné za použitie verejnej autobusovej dopravy dňa 18. júna 2013 (cesta na pojednávanie) účtuje sa 1/9 zo skutočných nákladov v sume 11,20 eur s analogickým použitím § 17 ods. 2 AT, nakoľko sa právny zástupca zúčastnil dňa 19. júna 2013 deviatich pojednávaní v sume 1,24 eur, cestovné za použitie verejnej železničnej dopravy dňa 19. júna 2013 (cesta z pojednávanie) účtuje sa 1/9 zo skutočných nákladov v sume 13,80 eur s analogickým použitím § 17 ods. 2 AT, nakoľko sa právny zástupca zúčastnil dňa 19. júna 2013 deviatich pojednávaní v sume 1,53 eur, náklady spojené s ubytovaním zo dňa 18. júna 2013 na 19. júna 2013 (účelnosť ubytovania je daná tým, že nakoľko prvé pojednávanie bolo súdom nariadené na 8,30 h, nebolo možné verejnou dopravou dostať sa až dňa 19. júna 2013), pričom sa účtuje 1/9 zo skutočných nákladov v sume 66 eur s analogickým použitím § 17 ods. 2 AT, nakoľko sa právny zástupca zúčastnil dňa 19. júna 2013 deviatich pojednávaní, zo straty času stráveného cestovaním na pojednávanie dňa 18. júna 2013 v rozsahu 7 polhodín (19,45 h - 23,00 h) á 13,01 eur za začatú polhodinu, spolu 91,07 eur (účtuje 1/9 s analogickým použitím § 17 ods. 2 AT, nakoľko sa právny zástupca zúčastnil dňa 19. júna 2013 deviatich pojednávaní) v sume 10,12 eur a zo straty času stráveného cestovaním na pojednávanie dňa 19. júna 2013 v rozsahu 7 polhodín (14,25 h - 17,57 h) á 13,01 eur za začatú polhodinu, spolu 91,07 eur (účtuje 1/9 s analogickým použitím § 17 ods. 2 AT, nakoľko sa právny zástupca zúčastnil dňa 19. júna 2013 deviatich pojednávaní) v sume 10,12 eur.

Z vyššie uvedených dôvodov navrhol odvolaciemu súdu, aby rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 19. júna 2013, č. k. 23S/123/2013-38 vo výroku o trovách konania zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 793,08 eur na účet právneho zástupcu žalobcu a to do troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia.

Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že sa plne stotožňuje s dôvodmi, ktoré uviedol krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku vo vzťahu k výroku o nepriзнaní náhrady trov konania.

Považoval za potrebné poznamenať, že aplikácia dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktorých dôsledkom je nepriзнание náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania závisí od voľnej úvahy

súdu, pričom táto úvaha sa musí opierať o konkrétne skutočnosti prípadu, čo bolo riadne vykonané aj v tomto prípade, a to v odôvodnení rozsudku krajského súdu dodajúc, že pri aplikácii dôvodov hodných osobitného zreteľa nemusia existovať výnimočné okolnosti prípadu, ako to uvádza žalobca vo svojom odvolaní, nakoľko ustanovenie § 250k ods. 1 OSP vo svojom znení neobsahuje slovné vyjadrenie, že by k aplikácii dôvodov hodných osobitného zreteľa malo dôjsť len „výnimočne“ ako je to formulované všeobecne pri trovách konania v zmysle § 150 ods. 1 OSP, kde sa jednoznačne uvádza slovo „výnimočne“.

Poukázal ďalej na to, že skutočnosti, ktoré reálne svedčia obštrukčnému využitiu zákona žalobcom a v jeho väčšom záujme na priznaní trov konania ako na sprístupnení požadovaných informácií tak ako to konštatoval krajský súd sú tie, že žalobca požadoval sprístupnenie informácií, ktoré sú verejne prístupné na webových stránkach, sprístupnenie informácií žiadalo občianske združenie, ktoré je okrem iného oslobodené od súdnych poplatkov a ktoré v tomto konkrétnom prípade vzniklo len pár dní pred podávaním hromadných žalôb o sprístupnenie informácií proti jednotlivým obciam na Slovensku, pričom toto združenie ani reálne neexistuje na adrese sídla zapísaného v registri občianskych združení a že sa v uvedenom prípade jednalo čisto o takmer identické žaloby s minimom odchýlok, čo v konečnom dôsledku spochybnilo skutočný zmysel žalobcu získať požadované informácie.

Preto žiadal odvolací súd, aby napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 19. júna 2013 č. k. 23S/123/2013-38 vo výroku o náhrade trov konania potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu napadnutom odvolaním (§ 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej OSP) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1,2 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Krajský súd napadnutým rozsudkom zrušil fiktívne rozhodnutie žalovaného, doručené žalobcovi dňa 7. apríla 2013, ako aj fiktívne rozhodnutie prvostupňového orgánu, doručené žalobcovi dňa 9. marca 2013 podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie dôvodiak vydaním fiktívnych rozhodnutí [§ 18 ods. 3 a § 19 ods. 3 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o slobode informácií“), ktoré evidentne nespĺňajú náležitosti riadne odôvodneného rozhodnutia v zmysle § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a preto sú svojou povahou nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Výrok o nepriznaní náhrady trov konania v konaní úspešnému žalobcovi odôvodnil dôvodmi hodnými osobitného zreteľa (§ 250k ods. 1 veta tretia OSP).

Podľa § 250k ods. 1 OSP ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené z dôvodu podľa § 250j ods. 3, súd žalobcovi prizná úplnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Ustanovenie § 250k ods. 1 veta tretia OSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania úspešnému žalobcovi, ktorému inak náhrada trov konania patrí. Dôvodom na aplikáciu uvedeného ustanovenia môžu byť len

dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré Občiansky súdny poriadok neuvádza, pričom konkrétne dôvody, vzťahujúce sa na ten ktorý konkrétny prípad, ponecháva na úvahu súdu, ktorá však musí mať svoje zhmotnenie v odôvodnení rozhodnutia. Inak povedané z odôvodnenia rozhodnutia súdu, ktorý vo vzťahu k v konaní úspešnému žalobcovi použil tretiu vetu ustanovenia § 250k ods. 1 OSP, nepriznávajú mu náhradu trov konania, musia byť zrejmé dôvody, ktoré súd k takémuto skôr výnimočnému rozhodnutiu primäli, nakoľko právo na náhradu trov úspešného účastníka konania je imanentnou súčasťou práva na súdnu ochranu zakotveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Z uvedeného preto vyplýva, že takéto rozhodnutie súdu nemôže byť založené len na marginálnych dôvodoch.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vzťahujúceho sa na výrok o nepriznaní náhrady trov konania úspešnému žalobcovi najvyššiemu súdu jednoznačne vyplýva, že súd prvého stupňa detailne rozobral dôvody, ktoré ho k tomuto rozhodnutiu viedli.

Je faktom, že rozsudok súdu prvého stupňa v merite veci je právoplatný a teda žalobca v konaní pred súdom prvého stupňa úspech mal.

Rovnako však zostáva faktom, že žalobca požadoval sprístupnenie informácií, ktoré sú mimochodom verejne prístupné, nielen v pomeroch žalovaného, ale aj pri samotnej aplikácii zákona o slobode informácií, nie zvyčajným spôsobom, dokonca je na mieste tento spôsob vzhľadom na technické vybavenie žalovaného označiť aj ako likvidačný vo vzťahu k zákonu o slobode informácií, ktorý je naopak založený na jednoduchosti, aby sa naplnil jeho zmysel a účel, ktorým je poskytovanie informácií a nie vydávanie fiktívnych rozhodnutí.

Najvyššiemu súdu nedá, po preskúmaní daného prípadu v spojení aj s ďalšími konaniami založenými na rovnakom skutkovom stave, polemizovať a zamyslieť sa nad skutočným záujmom žalobcu na sprístupnení informácií, napriek tomu, ako správne v odvolaní uviedol, že zákon o slobode informácií zakotvuje „imperatív“ vylučujúci možnosť skúmať právny alebo iný dôvod, či záujem, pre ktorý sa informácia požaduje.

Nie je namieste hodnotiť postup žalobcu, ktorý aj na podanie žiadostí o sprístupnenie informácií splnomocnil advokáta, avšak iba vo vzťahu k uplatnenej náhrade trov konania, možno tento krok hodnotiť ako cieľavedomý. Žalobca vznikol registráciou na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky dňa 8.2.2013 a už 22. februára 2013 (podľa tvrdenia žalobcu, nakoľko žalovaný tvrdí, že mu email zaslaný nebol) bola doručená emailom žalovanému žiadosť o sprístupnenie informácií, ktorá bola podpísaná zaručeným elektronickým podpisom právneho zástupcu žalobcu. Nedá sa neuviesť, že už samotný fakt, že sa žalobca na účely podania žiadosti o sprístupnenie informácií dal zastúpiť advokátom, ktorá možnosť samozrejme nie je zákonom reprobovaná, nevylučuje nad všetky pochybnosti, že práve záujem žalobcu na náhrade trov konania, ktorých čiastka nie je zanedbateľnou, je v pozadí jeho záujmu na sprístupnení informácií.

Pokiaľ žalobca vo svojom odvolaní argumentuje nálezom Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 3698/10 zo 14. septembra 2011, ktorým skutočne ústavný súd ústavnú sťažnosť neodmietol, ako nesprávne v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval krajský súd, ale jej vyhovel, je potrebné predovšetkým uviesť, že sa jedná o rozhodnutie orgánu súdnej ochrany ústavnosti Českej republiky a teda o rozhodnutie, ktoré nijako súdy Slovenskej republiky nezaväzuje (§ 135 ods. 1 OSP) a teda nemôže byť dôvodom vedúcim k zmene napadnutého rozsudku. Je pravdou, že náš právny systém a právny systém Českej republiky sú si navzájom veľmi blízke, avšak táto skutočnosť nie je relevantnou. Pokiaľ aj súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia argumentoval okrem iného aj rozhodnutím Ústavného súdu Českej republiky nemožno mu to vytýkať, pretože z odôvodnenia napadnutého rozsudku jednoznačne vyplýva, že výrok o náhrade trov konanie na citovanom rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky nestojí.

Žalobca sa ďalej v odvolaní odvolával na rozhodnutie najvyššieho súdu z 9.11.2010, sp. zn. 3Sžf/12/2010, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že „za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle citovaného ustanovenia O.s.p. nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá vo svojej podstate znamená

porušenie zákona...“. Z odôvodnenia citovaného rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd citoval nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 351/09 z 15.12.2009, v odôvodnení ktorého ústavný súd okrem iného uvádza aj nasledovné :

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 82/09). Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08). Pri rozhodovaní všeobecných súdov o tom, či sú splnené podmienky ustanovenia § 150 Občianskeho súdneho poriadku pre výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (II. ÚS 122/09).

Vychádzajúc z citovaného nálezu ústavného súdu, z ktorého vyplýva možnosť súdov aplikovať ustanovenie § 150 OSP resp. § 250k ods. 1 tretia veta OSP mal najvyšší súd preukázané, že súd prvého stupňa precízne zhodnotil skutkové okolnosti, v ktorých vzhľadom na dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi, ktoré v danom prípade jasne prevažujú dôvody, pre ktoré súd prvého stupňa žalobe vyhovel, keď v podstate, vzhľadom na skutočnosť ustálenia existencie fiktívnych rozhodnutí inú možnosť, ako postup podľa § 250j ods. 2 písm. d) OSP nemal k dispozícii.

V dôsledku vyššie uvedených právnych skutočností, by podľa názoru najvyššieho súdu na rozhodnutí súdu prvého stupňa vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania nič nezmenila ani skutočnosť, že by krajský súd vopred oboznámil žalobcu o jeho zámere nepriznať mu pre prípad úspechu v konaní náhradu trov konania. Preto námietku, ktorou žalobca poukazoval na túto vadu konania označil najvyšší súd za nedôvodnú.

Vo vzťahu k namietanému rozporu s právom EÚ a nepriznania nepriameho účinku najvyšší súd uvádza, že v prípade žalobcu nemožno v žiadnom prípade hovoriť o „vytváraní bariér v prístupe k spravodlivosti, ktoré v konečnom dôsledku znemožňujú reálny a efektívny prístup k spravodlivosti, t.j. k súdnemu prieskumu nezákonných rozhodnutí na úseku práva na prístup k informáciám“, keď sám žalobca spôsobom, ktorý, nedá opäť najvyššiemu súdu nezdôrazniť, sa javí ako účelový, technicky zabránil k prístupu k žiadaným informáciám.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, zastal najvyšší súd rovnaký právny názor ako súd prvého stupňa a to, že v danom prípade sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nie je spravodlivé priznať žalobcovi, hoc úspešnému v konaní pred súdom prvého stupňa, náhradu trov prvostupňového konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto podľa § 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 219 ods. 1 a 2 OSP napadnutý rozsudok krajského súdu v časti výroku o náhrade trov konania ako vecne správny potvrdil stotožniac sa v zásade aj s jeho dôvodmi.

O náhrade trov odvolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP a § 250k ods. 1 OSP a v odvolacom konaní neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Najvyšší súd z dôvodu upozornenia na vyváženosť záujmu žalobcu o verejne prístupné informácie v porovnaní s jeho záujmom na náhrade trov konania vypočítal výšku náhrady trov konania za predpokladu úspechu žalobcu iba pri 50 žalobách, ktorá činí 39.650 eur, pričom podľa vyjadrenia krajského súdu, žalobca podal len v banskobystričskom kraji približne 495 žiadostí o sprístupnenie informácií.

Záverom najvyšší súd považuje za dôvodné poznamenať, že zákon o slobode informácií má slúžiť predovšetkým ako nástroj spoločenskej kontroly. Najvyšší súd v žiadnom prípade nepopiera právo žalobcu na informácie, avšak je nevyhnutné, aby toto právo bolo uplatňované účelne (nie účelovo) a efektívne, a to nielen vo vzťahu k povinným osobám, ale i vo vzťahu k súdu. V opačnom prípade ide zo strany žiadateľov skôr o zneužívanie práva, kedy je toto právo zámienkou pre formalistické a bezúčelné spory.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.